

Zamir (Adıl) Nedir?

Konuşma anında çoğu zaman bütün söyleyeceklerimizi isimleriyle söylemeyiz. Neden söz ettiğimiz belli olduğu için bazı isimler ya da söz öbekleri yerine, geçici olarak onların yerini tutan sözcükler kullanırız. İşte isim olmadıkları halde isim gibi kullanılan bu sözcüklere zamir diyoruz.

Örnek:

Selim, hediyeyi dün **çarşıdan** almış.
O, bunu dün **şuradan** almış.

Birinci cümledeki "Selim" adı yerine "O" sözcüğü, hediye" adı yerine "bu" sözcüğü, "çarşıdan" adı yerine "şuradan" sözcüğü kullanılmıştır. Cümledeki "O", "bu", "şuradan" sözcükleri, belirtilen adların ye tuttuğu için zamir görevindedir.

→ Zamirler, isimlerin yerini tutma biçimlerine göre şu şekil-lerde gruplandırılır:

1) Kişi (Şahıs) Zamiri

Şahıs isimlerinin yerine geçen zamirlerdir. Dilimizde üç tekil üç çoğul kişi bulunduğuna göre altı tane şahıs zamiri var demektir. Bunları şu şekilde gösterebiliriz:

- Tekil birinci şahıs için: "Ben"
- Tekil ikinci şahıs için : "Sen"
- Tekil üçüncü şahıs için: "O"
- Çoğul birinci şahıs için: "Biz"
- Çoğul ikinci şahıs için: "Siz"
- Çoğul üçüncü şahıs için: "Onlar"

Örnek:

O, beni dün çok aramış.
Yarın onlar bize gelmeyi düşünüyor.

Bu cümlelerde "O", "ben", "onlar", "biz" sözcükleri kişilerin yerini tuttuğu için kişi zamiri olarak kullanılmıştır.

2) İşaret Zamiri

İsimleri, yerlerini işaret ederek karşılayan zamirlerdir.

Örnek:

- Bunu şunun yanına koy.
- Ahmet'e onları doğum gününde almışlar.
- Onu kitaplığa koydum.
- Burası oradan nasıl gözüküyor?
- Ötekini bana ver, berikini sen al.
- Öbürünü şu rafa koyun.
- Böylesini hiç duymamıştım.
- Öylelerine güvenme.

NOT:

Cümlede, "o, onlar" zamirleri, kişinin yerini tutarsa kişi zamiri, varlığın yerini tutarsa işaret zamiri olur. An-cak "bu, şu, bunlar, şunlar" sözcükleri kişilerin ye-rini tutsa bile işaret zamiridir.

Örnek:

- **Onu** bir kitap fuarından almıştım. (**işaret zamiri**)
- **Onunla** bir konserde tanışmıştık. (**kişi zamiri**)
- **Şunları** çantana koy. (**işaret zamiri**)
- **Şunları** tanıyor musun? (**işaret zamiri**)

3) Soru Zamiri

İsimlerin yerlerine soru yoluyla geçen sözcüklerdir. Bu sözcüklerin yerine, sorduğu isimler getirilebilir.

Örnek:

Çarşıdan ne aldın? → Çarşıdan elma aldım.

Nerede oturuyorsunuz? → Üsküdar'da oturuyorum.

Hangisi önce geldi? → Şu, önce geldi.

Kaçı bizimle gelecek? → Üçü bizimle gelecek.

Bu cümlelerde altı çizili soru zamirlerinin karşılıklarına yerlerine geçebileceği sözcükler verilmiştir. Birinci ve ikinci cümlelerde soru zamirleri isimlerin yerine geçmiştir. Ancak üçüncü cümlede “hangisi” zamirinin yerine yine zamir olan “bu” işaret zamiri getirilmiştir. Demek ki bir zamir başka bir zamirin yerine de kullanılabilir.

4) Belgisiz Zamir

Hangi varlıkların yerlerini tuttukları açıkça belli olmayan zamirlerdir.

Örnek:

- Öğrencilerin **hiçbiri** dışarı çıkmamış.
- Dünkü maça **herkes** geldi.
- Aradığımız adresi **kimse** bilmiyordu.
- İstedğim kitabı **başkasına** vermiş.
- Soruların **birçoğunu** çözdüm.
- Çocukların **birkaçı** dışında **hepsi** buradaydı.
- Azı gitti, **çoğu** kaldı.
- **Bazısı** bu yemeği sevmez.
- Dün akşam **biri** seni aradı.
- Sınıfın **tümü** pikniğe gitmiş.

Kimileri bu programlardan hoşlanmıyor.

Yukarıda koyu renkle yazılmış olan kelimeler **belgisiz** zamire örnek olarak verilebilir.

5) Dönüştülük Zamiri

Dönüştülük zamiri “kendi” sözcüğüdür.

Örnek:

Kendim, kendin, kendisi, kendimiz, kendiniz, kendileri

Kelimeleri cümle içerisinde **dönüştülük** zamiri olarak kullanılırlar.

6) İlg Zamiri (-ki)

Genellikle belirtili isim takımlarında düşen tamlananın yerine kullanılır. İlg zamiri (-ki) düşen tamlananla ilgi kurar.

Örnek:

- Benim kitabım burada seninki nerede? (**kitabın**)
- Bakırköy'ün sahili Kadıköy'ün**kinden** güzel .. (**sahili**)
- Bizim**ki** yine sokakta top oynuyor. (**çocuk**)
- Bu şehir, sizink**inden** daha temiz. (**şehriniz**)

Yukarıda koyu renkle yazılmış olan “-ki” ekleri cümlede ilgi zamiri görevi görmektedirler.

NOT:

İlg zamiri, sıfat yapan (-ki) ve bağlaç olan (ki) ile karıştırılmamalıdır.

Örnek:

- Akşam**ki** maç çok uzun sürdü. (sıfat yapım eki)
- Duydum **ki** unutmuşsun eski günleri. (bağlaç)

Bu şekilde bir hata yapmamak için “-ki” ekinden önce tamlayan eklerinin (-ın/-nın, -ım/-im) olmasına dikkat etmek yeterlidir.